

I. EDITORIAL

Despre decădere ca reper al trecerii timpului și nu numai

*Timpul are ochi transparentți
de culoarea cunoașterii
și un surâs nevăzut
care precede răsăritul
și durează dincolo de amurg.*

*Timpul e frumos și sever.
În fața lui,
munții iau atitudine,
vântul își întetește respirația,
iar marea și cerul se îmbucă
asemeni celor două cupe de sticlă
ale clepsidrei.*

*Timpul e în afara noastră.
Dar, uneori,
ia forma noastră, a celor în care e turnat.
Nina Cassian, Portretul timpului*

Decăderea reflectă în materia dreptului consecințele trecerii timpului. Indiferent că se referă la dreptul substanțial sau la cel procesual, consecința neexercitării prerogativei legale în interiorul unei anumite perioade de timp este stingerea dreptului însuși. O sancțiune atât de drastică este însă necesară, pentru că exercițiul oricărui drept comportă limitări, uneori legate tocmai de trecerea timpului.

Privită din perspectiva terțului, decăderea poate marca finalul unei perioade de constrângere, al unei stări de incertitudine cu privire la propriile drepturi. Partea care a câștigat procesul în fața primei instanțe privește cu interes spre adversar, care are un termen scurt, de cel mult 30 de zile în materie civilă, pentru a ataca hotărârea care îi este defavorabilă. Finalul termenului, care atrage după sine decăderea părții din dreptul de a formula calea de atac, constituie pentru câștigătorul litigiului momentul definitivării hotărârii, aceasta putând fi pusă apoi în executare.

Obiceiul doctrinei este de a privi decăderea prin ochii titularului dreptului marcat de trecerea timpului. Iată însă că, schimbând unghiul percepției, decăderea poate reprezenta și o consolidare a unui drept, în antiteză cu tezele uzuale referitoare la efectul extinctiv al sancțiunii în cauză.

Pe de altă parte, o propunere legislativă recentă – PL-x nr. 594/2024 – ne ocazionaază noi reflecții asupra decăderii și efectelor termenelor în materia procesului civil. Intenționând să modifice dispozițiile art. 666 C. pr. civ., legiuitorul a readus, fără să vrea, în prim plan necesitatea cunoașterii unor noțiuni aparent tehnice și aride, precum „titlu executoriu”, „hotărâre executorie”, „hotărâre definitivă”. Grație formei propuse pentru

modificarea dispozițiilor art. 666 alin. (2) C. pr. civ., normă cu caracter inedit în legislația noastră, încuviințarea executării silite a hotărârilor judecătorești ar urma să aibă loc de către instanța care pronunță hotărârea judecătorească executorie potrivit legii, odată cu pronunțarea acesteia. Însă, de esența noțiunii de „hotărâre definitivă” este respectarea unor etape procesuale marcate de respectarea unor termene, astfel că manifestarea de voință și diligența părților au un rol principal în definitivarea hotărârii judecătorești. A pretinde instanței să încuviințeze executarea în temeiul unei hotărâri a cărei definitivare este, în multe cazuri, cu totul și cu totul în afara voinței instanței și, în principiu, plasată în viitor, reprezintă o forțare a mecanismelor legale care stau la fundamentul procesului civil.

În mod similar, aceeași propunere legislativă elimină, probabil dintr-o eroare, din sintagma „în termen de maximum 3 zile de la înregistrarea cererii”, de la art. 666 alin. (1) C. pr. civ., termenul „maximum”. Modificarea pare neimportantă, mai ales că se referă la un termen care nu este imperativ, deci nu este sancționat cu decăderea, ci de recomandare, relativ. Cu alte cuvinte, înaintarea de către executorul judecătoresc a cererii de încuviințare cu depășirea termenului de 3 zile nu are vreun efect extinctiv asupra executării silite, indiferent că textul legal cuprinde cuvântul „maximum” sau nu.

Dacă vrem să apelăm la o reglementare similară, este suficient să observăm că art. 426 alin. (5) C. pr. civ. instituie un termen de recomandare pentru redactarea hotărârilor judecătorești, de „cel mult 30 de zile de la data pronunțării, urmând ca, în cazuri temeinic motivate, acest termen să fie prelungit cu câte 30 de zile, de cel mult două ori”. Necesitatea respectării acestui termen rămâne aceeași, pentru protejarea intereselor părților, indiferent că textul citat ar conține sau nu sintagma „cel mult”. Însă rolul acestor expresii, chiar atunci când nu au consecințe concrete, este de a transmite voința legiuitorului și de a sublinia importanța acestor termene. Atât în cazul art. 666 alin. (1), cât și în cazul art. 426 alin. (5) C. pr. civ., mesajul transmis de expresiile „maximum” și „cel mult” este acela de importanță a celerității. Chiar dacă sancțiunea care poate interveni nu este de natură procesuală – decăderea – ci se manifestă pe planul răspunderii disciplinare, legea trebuie să cuprindă astfel de exprimări tocmai pentru a atrage atenția asupra incidenței unui principiu pe care îl regăsim atât în art. 21 alin. (3) din Constituția României – „soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil”, cât și în art. 6 alin. (1) C. pr. civ., care instituie principiul judecării procesului într-un „termen optim și previzibil”. Nu mai amintim aici și ampla jurisprudență a Curții Europene a Drepturilor Omului pe marginea dreptului fundamental la un proces echitabil, consacrat de Art. 6 din Convenția Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale (CEDO), care se referă de asemenea la respectarea termenului rezonabil.

Prin urmare, termenele de drept substanțial și cele de drept procesual limitează în timp exercițiul unor drepturi și chiar existența drepturilor în sine. Scopul acestei limitări este reprezentat de necesitatea exercitării complementare a altor drepturi, aparținând altor subiecte de drept, fără temerea de a încălca prerogativele titularilor drepturilor stinse prin decădere, sancționați astfel pentru că nu au făcut uz de respectivele drepturi o perioadă rezonabilă de timp. Pe planul dreptului substanțial, decăderea protejează securitatea juridică. Pe planul dreptului procesual, decăderea asigură termenul rezonabil de judecare a procesului. Contribuțiile autorilor din cadrul acestui număr al Revistei Române de Jurisprudență vor ilustra aceste idei. Opiniile și soluțiile practice care acoperă o varietate impresionantă de domenii vor confirma că instituția decăderii constituie un element esențial al dreptului, care transcede definirii acestuia ca o simplă sancțiune. O regăsim în dreptul comun, dar și în ramurile speciale ale dreptului muncii, dreptului

insolvenței, dreptului proprietății intelectuale, dreptului asigurărilor, ca să amintim numai câteva domenii.

Un mecanism atât de rafinat și de complex, cu atât de multe fațete, presupune o abordare responsabilă atât din partea autorului legii, cât și a interpretului acesteia. Înțelegerea profundă a modului în care decăderea este inserată tapiseriei complicate a dreptului privat este o necesitate, motiv pentru care acest demers editorial își demonstrează, fără artificii de imagine, utilitatea deplină.

Jud. drd. **Roxana STANCIU**

II. INTERFERENȚE

Un examen critic al recenteii propunerii legislative de modificare a art. 666 C. pr. civ. (PL-x nr. 594/2024)¹

Prof. univ. dr. **Evelina OPRINA***

A critical examination of the recent legislative proposal to amend art. 666 C. pr. civ. (PL-x no. 594/2024)

Abstract

Although, in essence, the legislative draft aims to simplify the procedure for authorizing enforcement, the absence of adequate procedural guarantees and the ambiguous nature of certain provisions may affect the effective protection of the parties' rights, as well as the compliance of the regulation with constitutional requirements. At the same time, the draft departs from the national legal tradition in the field of enforcement, a tradition that has established the role of the court as the guarantor of legality and balance between the interests of the parties, a concept that is well established and deeply rooted in the national legal system.

The legislative project under review therefore requires urgent, substantial and rigorously substantiated corrective measures to ensure its constitutionality, effectively guarantee the right to a fair trial and ensure the consistent functioning of the enforcement procedure. At the same time, any regulatory change must fit harmoniously into the architecture and internal logic of the Code of Civil Procedure, without affecting the unity and consistency of the regulation and without ignoring national legal tradition. This critical review was conducted with this in mind.

Keywords: *legislative proposal, enforcement approval, enforceable decision, simplification, guarantees, constitutionality, deficiencies.*

Rezumat

Deși, în esență, proiectul legislativ urmărește simplificarea procedurii de încuviințare a executării silite, absența unor garanții procedurale adecvate și caracterul ambiguu al unor dispoziții pot afecta protecția efectivă a drepturilor părților, precum și conformitatea reglementării cu exigențele constituționale. În același timp, proiectul se îndepărtează de tradiția juridică națională în materia executării silite, tradiție care a consacrat rolul instanței de judecată ca garant al legalității și al echilibrului dintre interesele părților, concepție consacrată și profund ancorată în specificul juridic național. Proiectul legislativ analizat impune, așadar, intervenții corective urgente, substanțiale și rigurose fundamentate, în vederea asigurării constituționalității sale, a garantării efective

¹ https://www.cdep.ro/pls/proiecte/upl_pck2015.proiect?idp=22073.

* Director al Institutului de Cercetări Juridice „Acad. Andrei Rădulescu” al Academiei Române.

a dreptului la un proces echitabil și a funcționării coerente a procedurii de executare silită. Totodată, orice modificare normativă trebuie să se integreze armonios în arhitectura și logica internă a Codului de procedură civilă, fără a afecta unitatea și coerența reglementării și fără a ignora tradiția juridică națională. În acest sens a fost realizat și prezentul examen critic.

Cuvinte-cheie: proiect legislativ, încuviințare executare, hotărâre executorie, simplificare, garanții, constituționalitate, deficiențe.

I. De la deziderat la realitate

Obiectivul asumat în programul de guvernare privind *reducerea duratei de soluționare a cauzelor și asigurarea unei executări eficiente a hotărârilor judecătorești*¹, atât în mediul privat, cât și în relația cu autoritățile publice, exprimă o preocupare constantă a legiuitorului pentru sporirea eficienței actului de justiție și pentru consolidarea încrederii justițiabililor în sistemul judiciar. Dincolo de celeritatea procedurilor de judecată, eficiența reală a justiției este indisolubil legată de etapa executării silite, întrucât numai realizarea concretă a dispozițiilor cuprinse în titlurile executorii conferă substanță practică drepturilor recunoscute prin acestea.

În acest context, *procedura de încuviințare a executării silite*, reglementată de art. 666 din Codul de procedură civilă, ocupă un rol central, reprezentând veriga de legătură dintre faza judecătorești și cea a executării. Regimul juridic al acestei etape a cunoscut, de-a lungul timpului, modificări semnificative, determinate de necesitatea de a asigura un echilibru între celeritate, garanțiile procesuale ale debitorului și respectarea exigențelor constituționale privind accesul la justiție și dreptul la un proces echitabil.

Recenta propunere de modificare a art. 666 C. pr. civ. se înscrie în această logică a reformei, fiind justificate, cel puțin la nivel declarativ, prin obiectivul accelerării executării hotărârilor judecătorești, al reducerii blocajelor procedurale și al diminuării duratei proceselor. Expunerea de motive a propunerii legislative menționează că „*prezenta inițiativă își propune să contribuie la soluționarea celor două mari probleme care privesc cetățenii români și sistemul judiciar: durata proceselor și deficitul de personal, ambele afectând calitatea și încrederea în actul de justiție*”. Analiza acestei propuneri se impune însă nu doar din perspectiva eficienței administrative a executării silite, ci și prin raportare la impactul acesteia asupra drepturilor părților, asupra rolului instanței judecătorești și asupra coerenței ansamblului normativ procesual. Din această perspectivă, se impune o examinare critică a măsurii în care modificarea art. 666 C. pr. civ. răspunde în mod efectiv obiectivului de guvernare asumat și așteptărilor legitime ale justițiabililor sau dacă, dimpotrivă, riscă să genereze vulnerabilități suplimentare în planul securității juridice, al controlului judecătoreesc și al coerenței sistemice a reglementării executării silite. O astfel de evaluare nu implică *de plano* o critică substanțială a inițiativei legislative, ci are ca finalitate asigurarea coerenței și claritatea reglementării, aplicarea eficace a recentului adoptat proiect normativ și consolidarea garanțiilor procesuale, pentru ca intenția legiuitorului să se integreze adecvat în realitatea faptică și în arhitectura unitară a reglementării execuționale.

¹ [chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.gov.ro/fisiere/pagini_fisiere/25-06-24-11-11-52PROGRAM_DE_GVERNARE.pdf](https://www.gov.ro/fisiere/pagini_fisiere/25-06-24-11-11-52PROGRAM_DE_GVERNARE.pdf).

II. Incursiune istorică în evoluția formalității încuviințării executării silite

De-a lungul a mai bine de 160 de ani, de la consacrarea primei forme a Codului de procedură civilă până în prezent, arhitectura procesului civil a fost supusă unor transformări semnificative în ceea ce privește momentul declanșării executării silite, legiuitorul manifestând o preocupare constantă pentru identificarea unor mecanisme și garanții adecvate care să asigure realizarea efectivă a titlurilor executorii.

Analiza evoluției legislative relevă faptul că investirea cu formulă executorie a avut semnificația unui ordin de punere în executare a titlului executoriu, reprezentând o formalitate necesară din perspectiva colaborării dintre puterile statului, exprimând, așadar, o relație predominant instituțională, între autorități publice, și nu una directă între creditor și debitor. Prin contrast, încuviințarea executării silite semnifică apelarea efectivă la forța de constrângere a statului în vederea realizării silite a titlului executoriu, debitorul obligației suportând în mod direct consecințele acestei proceduri, întrucât creanța consacrată prin titlul executoriu este adusă la îndeplinire independent de voința acestuia¹. Evocarea celor două formalități care, din perspectivă istorică, au marcat declanșarea fazei executării silite este necesară atât pentru a asigura o delimitare clară a rolurilor acestora, cât și pentru a preveni eventualele confuzii între ele, cu atât mai mult cu cât legiuitorul a manifestat, în anumite momente, preocuparea de a integra cele două proceduri într-una singură sau de a le identifica și departaja semnificațiile specifice, astfel încât să fie eliminate suprapunerile considerate împovărătoare și nejustificat de complicate din punct de vedere practic.

În cele ce urmează, ne propunem să realizăm o prezentare istorică a transformărilor normative care au marcat debutul celei de-a doua faze a procesului civil – executarea silită –, începând cu anul 1865 și până la recenta propunere legislativă de modificare a art. 666 C. pr. civ. (PL-x nr. 594/2024).

(i) Codul de procedură civilă de la 1865, varianta inițială² – investirea cu formulă executorie

Codul de procedură civilă de la 1865, în varianta sa inițială, reglementa necesitatea investirii cu putere executorie a titlului: „Nici o otărîre a tribunalelor sau a curților nu se va putea executa de nu va fi investită cu formulă esecutorie, prevedută la art. 135, afară de otărîrile preparatorii și de otărîrile esecutorii provisoriu, cari se esecută și fără formulă esecutoria” (art. 373).

Cât privește formula executorie, art. 135 din același act normativ prevedea că: „Eспедиțiunile esecutorii ale hotărîrilor ce au a se aduce la îndeplinire vor purta formula esecutorie, în chipul următor: „Noi (numele și pronumele Domnitorului) cu mila lui Dumnezeu și voința națională, Domn al Principatelor-Unite-Române la toți de față și viitori sănătate: „(Aci urmeda testul hotărîrei). „Dăm putere și ordonăm agenților administrativi să esecute acesta (decisiune sau sentință); procurorilor, să stăruiască pentru a ei aducere la îndeplinire. Spre credința, presinta sentință sau decisiune s'a sub-semnat de...” (urmeză sub-scrierea judecătorilor)”.

„Formula esecutorie nu se pune de cat asupra otaririlor cari au puterea lucrului judecat” (art. 375), având „puterea lucrului judecatu ori-ce otarire contra dictore care s'a dat: 1) De o curte de apel; 2) De un tribunal cînd el judeca în cea din urma instanța; 3) De un tribunal care a judecat în prima instanța, dacă părțile au lăsat sa treca termenul de apel, sau a lăsat să se perime judecata la curte” (art. 376). „Pe cînd o otarire definitivă se afla în curs de a se judeca

¹ Decizia CCR nr. 895/2015, par. 18.

² Publicată în M. Of. nr. 200 din 11 septembrie 1865.

în opozițiune, sau în urma cererii de reevaluare, ea are încă caracteru de lucru judecat pînă ce se va revoca prin o alta otarire” (art. 377).

Astfel, în concepția inițială a Codului de procedură civilă, elementul care asigura legătura dintre cele două faze ale procesului civil¹ îl constituia formalitatea investiției cu formulă executorie, menită să confere, din punct de vedere al legalității și formei titlului, certitudine momentului declanșării executării silite, fiind un mecanism prin care un act devenea „obligatoriu” și putea fi impus forțat de stat pentru recuperarea unei creanțe. Astfel, în literatura de specialitate² a vremii se afirma: „scopul și funcțiunea juridică a formulei executorii se pot considera din două puncte de vedere:

1. pentru a da actului judecătoresc (sau autentic) consacrarea legală de titlu de execuțiune, cu alte cuvinte, pentru a-i fixa caracterul de act definitiv și irevocabil într-o procedură de execuțiune, și

2. pentru a da exemplarului pe care se aplică acea formulă valoarea unui titlu original, special, unic, în mâinile celui care a obținut recunoașterea unui drept”³.

Se considera că formula executorie avea o natură administrativă, a cărei aplicație practică nu putea și nu trebuia să provoace nicio dificultate. Oricine avea situația de parte câștigătoare, putea cere eliberarea unui titlu, în condițiile fostului art. 136 C. pr. civ. de la 1865.

(ii) Codul de procedură civilă de la 1865, republicat⁴ – investiția cu formulă executorie

Ulterior, în anul 1948, în forma republicată a Codului de procedură civilă, este păstrată concepția inițială a legiuitorului, art. 374 dispunând că: „Nicio hotărîre nu se va putea executa de nu va fi investită cu titlul executor, prevăzut de art. 269, afară de hotărîrile pregătitoare și de hotărîrile executorii provizorii, care se executa și fără titlul executor”. Iar, art. 269 statua că „Hotărîrile vor fi investite cu formula executorie, în chipul următor: „Noi, Prezidiumul Republicii Populare Române: (Aci urmează cuprinsul hotărîrii). „Dăm putere și poruncim agenților administrativi să execute această (hotărîre); procurorilor să stăruiască pentru aducerea ei la îndeplinire. Spre credința, prezenta hotărîre s'a semnat de ... (urmează semnătura președintelui și a greșierului). Hotărîrea investită se va da numai părții care a cîștigat sau reprezentantului ei”.

(iii) O.U.G. nr. 138/2000 pentru modificarea și completarea Codului de procedură civilă⁵ – reglementarea încuviințării executării silite

Prin O.U.G. nr. 138/2000 a fost introdusă procedura încuviințării executării silite, care prin art. 373¹ arăta: „Cererea de executare silită se depune la executorul judecătoresc, dacă legea nu dispune altfel. Executorul judecătoresc va solicita încuviințarea executării de către instanța de executare, căreia îi va înainta, în copie, cererea creditorului urmăritor și titlul executoriu. Instanța încuviințează executarea silită prin încheiere dată în camera de consiliu, fără citarea părților. După încuviințarea cererii instanța va alcătui un dosar privind

¹ E. Herovanu, *Teoria execuțiunii silite. Cercetări în domeniul problemelor ei fundamentale*, Ed. Librăriei R. Cioflec, București, 1942, pp. 38-39 – „în regulă generală, execuțiunea vine după acțiunea în cogniție și după ce hotărîrea a rămas definitivă. Între aceste două proceduri e nu numai simplă succesiune, dar continuitate și, prin aceasta întregire. Îndeobște execuțiunea duce la capăt ceea ce hotărîrea a lăsat neterminat, căci așa cum spune Ihering comparînd vechea jurisdictio romană cu funcțiunea jurisdicțională modernă, misiunea judecătorului de azi nu consistă numai în a spune dreptul, ci și în a-l realiza”.

² E. Herovanu, *op. cit.*, p. 181.

³ E. Herovanu, *Pagini de practică judiciară și extrajudiciară*, Ed. Librăriei Juridice, București, 1914, p. 180.

⁴ Publicată în M. Of. nr. 45 din 24 februarie 1948.

⁵ Publicată în M. Of. nr. 479 din 2 octombrie 2000.

executarea, la care executorul judecătoresc este obligat să depună câte un exemplar al fiecărui act de executare, în termen de 48 de ore de la efectuarea acestuia”.

Formalitatea investiției cu formulă executorie a fost însă menținută, art. 374 alin. (1) reglementând că „Nici o hotărâre judecătorească nu se va putea executa dacă nu este investită cu formula executorie prevăzută de art. 269 alin. (1), afară de încheierile executorii, de hotărârile executorii provizorii și de alte hotărâri prevăzute de lege, care se executa fără formula executorie”. Iar art. 376 dispunea că „(1) Se investesc cu formulă executorie hotărârile care au rămas definitive ori au devenit irevocabile, înscrisurile autentificate, precum și orice alte hotărâri sau înscrisuri, pentru ca acestea să devină executorii, în cazurile anume prevăzute de lege. (2) Actele autentificate de o reprezentanță diplomatică sau consulară a României se vor putea investi cu formulă executorie de judecătoria de la domiciliul uneia din părțile părtașe la actul autentic. (3) Dacă nici una din părți nu are domiciliul cunoscut în țară, investirea cu formulă executorie se face de Judecătoria sectorului III din Capitala României”.

Introducerea încuviințării executării silite prin O.U.G. nr. 138/2000 a urmărit centralizarea și eficientizarea procesului de executare, prin asigurarea unui control judiciar mai riguros asupra demarării executării. Măsura a presupus introducerea unei etape preliminare de verificare, de către instanța de executare, a legalității titlului executoriu, cu scopul de a preveni inițierea executărilor silite neîntemeiate sau pe baza unor titluri viciate, protejând astfel debitorul și sprijinind, concomitent, realizarea drepturilor creditorilor în contextul unui cadru legal mai strict. Deși a adăugat o etapă suplimentară în procedură, inițiativa legiuitorului a vizat reducerea erorilor și a contestațiilor ulterioare, sporind eficiența procesului în ansamblu.

Se observă că, la origine, formalitatea încuviințării executării silite a fost atribuită instanței de executare, nefiind reglementat un regim juridic specific al căilor de atac ce ar fi putut fi exercitate împotriva încheierii prin care instanța admitea sau respingea cererea de încuviințare a executării silite.

(iv) Legea nr. 219/2005 privind aprobarea O.U.G. nr. 138/2000 pentru modificarea și completarea Codului de procedură civilă¹ – clarificarea regimului juridic al procedurii de încuviințare a executării silite

Prin legea de aprobare a O.U.G. nr. 138/2000 s-a clarificat regimul juridic al procedurii de încuviințare a executării silite, fiind reglementate competența de soluționare a cererii de încuviințare a executării silite, precum și căile de atac ce puteau fi exercitate, astfel: „Încheierea prin care președintele instanței admite cererea de încuviințare a executării silite nu este supusă nici unei căi de atac. Încheierea prin care se respinge cererea de încuviințare a executării silite poate fi atacată cu recurs de către creditor, în termen de 5 zile de la comunicare” (art. 373¹). Totodată, prin nou introdusul alin. (2¹) al art. 399 s-a prevăzut că: „De asemenea, după ce a început executarea silită, cei interesați sau vătămați pot cere, pe calea contestației la executare, și anularea încheierii prin care s-a dispus investirea cu formulă executorie sau, după caz, încuviințarea executării, dată fără îndeplinirea condițiilor legale”.

(v) Legea nr. 459/2006 pentru modificarea și completarea Codului de procedură civilă² – eliminarea formalității încuviințării executării silite și clarificarea regimului investiției cu formulă executorie

Prin intermediul Legii nr. 459/2006, Codul de procedură civilă a cunoscut modificări substanțiale în materia executării silite, în sensul că aceasta putea fi demarată printr-o

¹ Publicată în M. Of. nr. 609 din 14 iulie 2005.

² Publicată în M. Of. nr. 994 din 13 decembrie 2006.

cerere formulată de către creditor și depusă la executorul judecătoresc, fără a mai fi nevoie de parcurgerea procedurii încuviințării executării silite. Totodată, regimul juridic al formalității investirii cu formula executorie a fost reconsiderat în sensul că s-a statuat explicit că „înscrisurile cărora legea le recunoaște caracterul de titlu executoriu sunt puse în executare fără investirea cu formula executorie” (art. 374¹).

Rațiunea care a stat la baza acestor modificări a vizat necesitatea simplificării și perfecționării reglementărilor procedurale în materia executării silite, promovarea cerințelor principiului celerității în aducerea la îndeplinire a hotărârilor judecătorești și a altor titluri executorii. În expunerea de motive¹ care a însoțit Legea nr. 459/2006 s-au făcut referiri la numeroasele condamnări la Curtea Europeană a Drepturilor Omului din cauza întâzierilor în executarea hotărârilor judecătorești, dar și la aspectele reținute de Comisia Europeană în Raportul de monitorizare a progreselor României în vederea aderării la Uniunea Europeană. S-a urmărit, astfel, sporirea rolului organelor de executare în îndeplinirea atribuțiilor ce le revin în cadrul acestei proceduri și eliminarea formalității încuviințării, pe cale judecătorească, a pornirii executării silite, considerată în practică ca fiind una dintre procedurile care întârzie derularea executării. Concomitent, au fost clarificate dispozițiile privind investirea cu formulă executorie a hotărârilor judecătorești și a altor titluri prevăzute de lege.

(vi) *Decizia Curții Constituționale nr. 458/2009² – neconstituționalitatea eliminării procedurii încuviințării executării silite*

Prin dec. nr. 458/2009, Curtea Constituțională a României a reținut faptul că „prin înlăturarea controlului judecătoresc asupra începerii executării silite s-a conferit executorului judecătoresc competența de a decide cu privire la legalitatea și temeinicia cererii de executare silită, activitate ce constituia atributul instanței de judecată. Conferirea unei asemenea competențe executorilor judecătorești, care nu fac parte din autoritatea judecătorească și a căror activitate, potrivit art. 4 din Legea nr. 188/2000 privind executorii judecătorești, se află sub coordonarea și controlul Ministerului Justiției, încalcă atât dispozițiile constituționale ale art. 1 alin. (4), cât și pe cele ale art. 126 alin. (1). De asemenea, lăsarea unei faze a procesului civil la aprecierea reprezentanților unui serviciu administrativ, care nu se bucură de garanțiile de independență și imparțialitate ale instanței de judecată, încalcă dreptul părților la un proces echitabil consfințit de art. 21 alin. (3) din Constituție și de art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Aceasta cu atât mai mult cu cât legalitatea începerii procedurii de executare produce efecte asupra tuturor actelor de executare ulterioare și, prin urmare, asupra tuturor părților implicate în această procedură. Curtea reține, în acest sens, că executarea silită nu trebuie privită unilateral, numai din perspectiva creditorului și a drepturilor acestuia, ci și din perspectiva debitorului, căruia deopotrivă trebuie să-i fie asigurate garanțiile ce caracterizează dreptul la un proces echitabil, prin înlăturarea oricăror posibilități de abuz și a eventualelor demersuri șicanatorii. Accesul la o instanță de judecată, prin posibilitatea contestării actelor de executare făcute cu încălcarea legii, nu constituie întotdeauna un remediu suficient oferit persoanei împotriva căreia s-a procedat în mod nelegal la începerea executării silite. Este necesară o garanție procesuală a debitorului pentru prevenirea oricărui abuz în exercitarea dreptului de către creditorul urmăritor, iar controlul judecătoresc al începerii executării silite constituia o asemenea garanție, adecvată și eficientă, a dreptului la un proces echitabil al tuturor părților implicate în această procedură”.

¹ [chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.cdep.ro/proiecte/2006/600/20/7/em627.pdf](https://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.cdep.ro/proiecte/2006/600/20/7/em627.pdf).

² Publicată în M. Of. nr. 256 din 17 aprilie 2009.

Curtea a conchis că „în conformitate cu cele statuate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, este sarcina legiuitorului să găsească mijloace adecvate pentru a asigura eficiența hotărârilor judecătorești, prin adoptarea unor măsuri legislative în sensul reducerii duratei și a simplificării procedurii executării silite a acestora, cu respectarea exigențelor constituționale ale statului de drept”.

(vii) O.U.G. nr. 42/2009 pentru modificarea Codului de procedură civilă – reintroducerea încuviințării executării silite

Ca urmare a publicării dec. Curții Constituționale nr. 458/2009, Guvernul a pus în acord dispozițiile declarate neconstituționale cu prevederile Constituției, adoptând O.U.G. nr. 42/2009, prin intermediul căreia se reintroducea necesitatea încuviințării executării silite de către instanța de executare.

(viii) Legea nr. 202/2010 privind unele măsuri pentru accelerarea soluționării proceselor – păstrarea soluției încuviințării executării silite de către instanță

Pe fondul disfuncționalităților majore ale justiției din România, vizând în general proceduri greoaie, formaliste, costisitoare și de lungă durată și ținând seama de termenul preconizat pentru intrarea în vigoare a noilor coduri de procedură, s-a impus instituirea unor norme procedurale cu efecte imediate de natură să faciliteze eficientizarea procedurilor judiciare și soluționarea cu celeritate a proceselor. Astfel, prin intermediul reformei din 2010, concretizată prin intrarea în vigoare a Legii nr. 202/2010 privind unele măsuri pentru accelerarea soluționării proceselor, dispozițiile relative la încuviințarea executării silite au fost rafinate astfel încât acestea să răspundă atât exigențelor de ordin constituțional reținute prin dec. Curții Constituționale nr. 458/2009, cât și nevoii de fluidizare și accelerare a procedurii execuționale¹. Printre garanțiile procedurale introduse de legiuitor prin Legea nr. 202/2010 sunt de menționat: conferirea competenței instanței de executare, reglementarea unui termen scurt pentru sesizarea instanței de executare și pentru soluționarea cererii de către instanță, reglementarea expresă a posibilității executorului judecătoresc de a proceda la executarea silită a obligației stabilite prin titlul executoriu, în orice modalitate prevăzută de lege, simultan sau succesiv, reglementarea ipotezelor în care instanța poate respinge cererea de încuviințare a executării silite, statuarea atribuției executorului judecătoresc de a emite încheieri executorii ce pot fi puse în executare în baza încheierii de încuviințare, informarea debitorului cu privire la cuantumul cheltuielilor de executare.

(ix) Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, varianta inițială² – soluție legislativă păstrată

Procedura încuviințării executării silite a fost menținută prin dispozițiile noului Cod de procedură civilă. Este util de reamintit că în varianta publicată inițial în Monitorul Oficial și neintrată încă în vigoare, Codul de procedură civilă reglementa distinct formalitatea investirii cu formulă executorie (art. 630) și procedura încuviințării executării silite (art. 656).

(x) Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, varianta republicată la 15.02.2013³ – eliminarea formalității investirii cu formulă executorie și păstrarea încuviințării executării silite

La momentul intrării în vigoare, într-o formă deja republicată, la data de 15 februarie 2013, a Codului de procedură civilă (astfel cum fusese modificat prin Legea nr. 76/2012

¹ chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.cdep.ro/proiecte/2010/400/10/1/em411.pdf.

² Publicată în M. Of. nr. 485 din 15 iulie 2010.

³ Publicată în M. Of. nr. 545 din 3 august 2012.

pentru punerea în aplicare a Legii nr. 134/2010¹), legiuitorul a suprimat formalitatea investiției cu formulă executorie, încheierea de încuviințare a executării silite urmând a cuprinde și formula executorie, fără a mai fi stipulată o procedură distinctă de investiție cu formulă executorie. (art. 665). Astfel, potrivit alin. (7) al art. 665, *în partea finală a încheierii de încuviințare a executării silite va fi adăugată formula executorie, cu următorul cuprins: „Noi, Președintele României, Dăm împuternicire și ordonăm executorilor judecătorești să pună în executare titlul (Aici urmează elementele de identificare a titlului executoriu.) pentru care s-a pronunțat prezenta încheiere de încuviințare a executării silite. Ordonăm agenților forței publice să sprijine îndeplinirea promptă și efectivă a tuturor actelor de executare silită, iar procurorilor să stăruie pentru ducerea la îndeplinire a titlului executoriu, în condițiile legii. (Urmează semnătura președintelui instanței și a greșierului)”*. O atare reglementare avea scopul de a evita paralelismul celor două proceduri ce presupuneau, în mare parte, verificarea unor aspecte identice, precum și de a degreva instanțele judecătorești de o categorie de proceduri.

(xi) *Legea nr. 138/2014 pentru modificarea și completarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative conexe² – conferirea atribuției încuviințării executării silite executorilor judecătorești și reintroducerea investiției cu formulă executorie*

Prin Legea nr. 138/2014, procedura încuviințării executării silite a fost supusă unei noi modificări. De această dată, însă, mecanismul procedural a cunoscut o transformare substanțială³, constând în atribuirea competenței de încuviințare a executării silite – tradițional rezervată instanțelor judecătorești – executorului judecătoresc, concomitent cu reintroducerea cerinței investiției cu formulă executorie, de către instanță, a titlurilor executorii altele decât hotărârile judecătorești (art. 640¹).

(xii) *Decizia Curții Constituționale nr. 895/2015⁴ – neconstituționalitatea încuviințării executării silite de către executorul judecătoresc*

Soluția legislativă introdusă prin Legea nr. 138/2014 constând în transferul de atribuții relative la încuviințarea executării silite de la instanță la executorul judecătoresc a fost censurată prin dec. Curții Constituționale nr. 895/17.12.2015.

Cu privire la soluția legislativă la care s-a ajuns, respectiv investiția cu formulă executorie numai a titlurilor executorii altele decât hotărârile judecătorești, Curtea a reținut că aceasta „respectă, în sine, exigențele art. 124 și 126 din Constituție referitoare la înfăptuirea justiției și competența instanțelor judecătorești, întrucât acestea, bucurându-se de garanțiile de independență și imparțialitate, certifică faptul că aceste înscrisuri sunt apte, din punct de vedere juridic, să fie valorizate prin executare silită, așadar, de a fi titluri executorii. Numai prin mijlocirea instanțelor judecătorești se poate da un ordin în numele Președintelui României organelor de executare, agenților administrativi și procurorilor ca, după caz, să procedeze la executarea hotărârii sau să sprijine această executare. Acest ordin confirmă forța executorie a înscrisului și deschide posibilitatea creditorului de a apela la forța de constrângere a statului. Așadar, punerea în executare silită a titlului executoriu, altul decât o hotărâre judecătorească, este condiționată, în primul rând, de investiția sa cu formulă executorie, iar, în al doilea rând, de cererea de executare silită formulată de către

¹ Publicată în M. Of. nr. 365 din 30 mai 2012 și intrată în vigoare odată cu Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă.

² Publicată în M. Of. nr. 753 din 16 octombrie 2014.

³ E. Oprina, I. Gârbuleț, *Legea nr. 138/2014 pentru modificarea și completarea Codului de procedură civilă. Modificările aduse executării silite conform Codului de procedură civilă republicat*, Ed. Universul Juridic, București, 2015, pp. 146-160.

⁴ Publicată în M. Of. nr. 84 din 4 februarie 2016.